

Representantforslag 28 S

(2014–2015)

fra stortingsrepresentantene Line Henriette Hjemdal, Rigmor Andersen Eide, Geir Jørgen Bekkevold og Geir S. Toskedal

Dokument 8:28 S (2014–2015)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Line Henriette Hjemdal, Rigmor Andersen Eide, Geir Jørgen Bekkevold og Geir S. Toskedal om tiltak for å styrke norsk industri

Til Stortinget

Bakgrunn

Norge har lange industrielle tradisjoner. Basert på bruk av naturgitte forutsetninger og høy kompetanse har industrien vært med på å legge grunnlaget for det velferdssamfunnet Norge er i dag. Industrien i Norge har klart seg gjennomsnittlig godt de siste ti årene, ikke minst på grunn av økt etterspørsel etter produkter til petroleumsutvinning. Men det er en utfordring at 90 pst. av industriinvesteringene nå skjer i bedrifter knyttet til petroleumsnæringen. Dette bidrar til tung vektning mot én industribransje og for liten vektning mot fremtidens grønne industrier. Med redusert aktivitet på sokkelen i årene som kommer, vil impulsen som har bidratt til industrivekst de siste ti årene, avta.

Dermed er industriens rammevilkår igjen i søkelyset. Den kraftige nedbyggingen av treforedlingsindustrien i Norge ble primært utløst av endringer i det internasjonale markedet, men norske forhold var også viktige. Til tross for at Stortinget våren 2013 vedtok en samlet pakke for skogindustrien, er ennå ingen nye industriprosjekter etablert og Investinors midler står ubenyttet. Til sammenligning er de samlede rammevilkårene i Sverige og Finland slik at store og svært avanserte industriprosjekter i skognæringen nå realiseres.

Det er næringspolitisk avgjørende at de samlede rammevilkårene utvikles slik at man får etablert ny

fremtidsrettet industri før viktig kompetanse forvitrer, og det er også viktig at andre bransjer ikke må gjennom en tilsvarende utvikling. Møbel, metall og generelt vareproduserende industri står foran en del tilsvarende utfordringer som treforedling har vært igjennom de siste åtte årene. For eksportintensiv virksomhet er pris- og kostnadsutvikling et av de viktigste hindrene.

Stortinget har tidligere behandlet fiskerimelding, landbruksmelding, forskningsmelding og petroleumsmelding, men det har ikke blitt lagt frem en industrimelding for Stortinget. Med bakgrunn i dette ser forslagsstillerne et behov for en stortingsmelding om norsk industris rammevilkår, og at det trengs tiltak for å sikre norske bedrifters konkurransekraft.

Store deler av industrien konkurrerer i et internasjonalt marked. Vilkår i Norge som utformes helt ulikt de vilkårene utenlandske aktører har, kan svekke bedriftenes konkurransevne og få som konsekvens at virksomheter legges ned eller fortrenses av nyetablert kapasitet i land med bedre rammevilkår. Det kan føre til tap av arbeidsplasser, verdiskaping, bosetting, kompetanse og forskning/teknologiutvikling. Forslagsstillerne mener det nå, mer enn noen gang, er viktig at norsk industri sikres forutsigbare og konkurransedyktige rammevilkår.

Skatter og avgifter

Forslagsstillerne er tilhengere av den nordiske velferdsmodellen. På grunn av den kan alle få muligheter, og hele arbeidsstyrkens kunnskapspotensial vil kunne realiseres. Slik kan man oppnå verdiskaping og trygge grunnlaget for velferden fremover. Forslagsstillerne ønsker derfor kun fornuftige, målrettede lettelser som kan legge til rette for fremtidig verdiskaping og velferd.

Også Norge må ta den internasjonale utviklingen inn over seg, når oljeinntektene avtar fremover og

norsk økonomi blir mer lik økonomien i nabolandene. Selskapsskatten må trolig reduseres, hvis ikke kan man risikere at bedrifter flytter ut.

Formuesskatten på arbeidende kapital er også en utfordring for norske bedrifter.

Derfor ønsker forslagsstillerne å fjerne denne, dvs. den delen av formuesskatten som rammer driftsmidler som maskiner, traktorer og fisketrålere investert i bedriftene og som bidrar til å trygge arbeidsplasser over hele landet. Formuesskatten er skadelig for eiere som må betale skatt i oppstartsfasen før bedriftene har begynt å tjene penger. Formuesskatten legger beslag på midler som kunne vært investert i å bygge opp bedriften og arbeidsplassene. Forslagsstillerne mener i stedet at gründervirksomhet og jobbskaping bør stimuleres. I dag er det mer gunstig skattemessig å investere i eiendom enn i arbeidsplasser og ny teknologi. Det burde vært motsatt.

Et fritak for formuesskatt for arbeidende kapital vil ta bort den skattediskrimineringen som norske private eiere har relativt til offentlige eiere og utenlandske eiere i dag og dermed stimulere nasjonalt, privat eierskap. Det vil dermed ta bort en konkurranseulempe som det norske kapitalmarkedet har for innenlandske investorer.

Investeringene i industrien er redusert med 41 pst. siden finanskrisen i 2008, og få bedrifter utenom næringsmiddel, petroleumsraffinering og kjemisk industri investerer. Målt i reelle kroner er investeringene i industrien i 2011–2013 lavere enn nivået på slutten 1990-tallet, for ti år siden. For hvert år som går blir maskiner og produksjonsutstyr eldre. Dansk industri har samme analyse, og for å møte denne utfordringen fremmet den danske regjeringen et forslag om et «investeringsvindu» for dansk verdiskaping.

Storbritannia vedtok en skattereform for bedriftsbeskatning i 2009 for å «fremme investeringer i forskning og vareproduksjon». Sverige og Finland har tilsvarende redusert bedriftsbeskatningen for å stimulere til investeringer. Norge stod dermed i en situasjon i 2014 der flere av nabolandene har forbedret skattereglene for investeringer i maskiner og produksjonsutstyr. I 2014 har Høyre, Venstre, Kristelig Folkeparti og Fremskrittspartiet bidratt til forbedrede skattebetingelser for investeringer i maskiner ved å øke avskrivningssatsen fra 20 til 30 pst. første år, redusert formuesskatten på arbeidende kapital fra 1,1 pst. til 1 pst., samt redusere skattesatsen for bedrifter fra 28 til 27 pst. Disse justeringene har vært positive for norsk industri, men det er fremdeles behov for ytterligere tiltak for å bedre industriens rammevilkår.

Norges konkurrentland har allerede satt inn betydelige tiltak for å styrke investeringer i vareproduksjon. Derfor er det viktig at Norge følger opp ved å forbedre vilkårene for konkurranseutsatt næringsliv. Derfor har forslagsstillerne støttet oppnevningen av Scheel-utvalget, som skal se på selskapsskatten.

Avskrivningssatser

I statsbudsjettet for 2012 endret Stortinget skatte-loven slik at produksjonsinnetninger med levetid mindre enn 20 år kan avskrives med ti pst. istedenfor fire pst. Forbedringen på seks prosentpoeng betyr en lettelse på 80 millioner kroner av en tidligere skatte-skjerpelse på 190 millioner kroner. I statsbudsjettet for 2014 vedtok Stortinget en forbedring av avskrivningsregler for maskiner mv. som reduserer næringslivets skatt med nærmere en milliard kroner i 2015. Forslagsstillerne støtter at Scheel-utvalget skal se nærmere på avskrivningsreglene for norske bedrifter.

Forutsigbare og stabile rammebetingelser

Industrien er viktig både for verdiskaping og arbeidsplasser, men også for utvikling av ny teknologi som trengs for å skape et mer miljøvennlig samfunn. Klimaendringene og faren for global oppvarming er en av nåtidens største utfordringer. Det kreves innsats på mange fronter, og også industrien må bidra. Norsk industriell erfaring og kompetanse må benyttes til å utvikle eksisterende industri og samtidig være en viktig premissleverandør på tiltaksviden inn mot det fornybare samfunnet. Forslagsstillerne vil derfor ha et tettere samarbeid med industrien for løsninger som både ivaretar industriens behov og i tillegg svarer på de politiske utfordringene som klimaendringene stiller samfunnet overfor.

Industrien er en nødvendig bidragsyter til å løse nye, store miljø- og klimautfordringer. Industrien leverer blant annet viktige miljøløsninger til for eksempel transportindustri, som energieffektiviserende løsninger, løsninger for CO₂-rensing, og utslippsreduserende løsninger. I tillegg har norsk industri teknologisk og industriell kompetanse til å levere løsninger for ny fornybar energi, kanskje særlig når det gjelder offshore vind.

Norge trenger en samlet og helhetlig politikk for klima, energi og næringsutvikling. En samlet politikk på disse feltene vil skape muligheter også for grønn verdiskaping, som i neste omgang vil gi grobunn for videre innovasjon og teknologiutvikling i Norge. Det er viktig at bedrifter som satser på fornybare løsninger belønnes for å tenke fremtidsrettet. Forslagsstillerne ønsker en politikk som er pådriver for forsknings- og innovasjonsprogrammer som støtter produktutvikling, og som medvirker til å lokalisere pilot- og demonstrasjonsanlegg for nye miljøvennlige teknologier og fornybar energi til Norge for å posisjonere norske løsninger for et globalt marked.

Industri og øvrig næringsliv trenger stabile rammebetingelser for å sikre videreutvikling, og særlig gjelder dette ved nyinvesteringer. Enhver usikkerhet bidrar til risiko som senker avkastningen på nye investeringer i produksjon og forskning. Mens f.eks. Sverige innførte (grønne) elsertifikater for fornybar kraftutbygging i 2003, brukte Norge årene frem til

2012 på en rekke forskjellige ordninger før Norge i 2012 sluttet seg til det svenske elsertifikatmarkedet. Resultatet har vært en betydelig oppgang i svensk investering i vindkraft fra 2005, mens de norske investeringene har vært svært lave, først og fremst på grunn av usikkerhet om rammebetingelsene fra år til år.

I Norge har produksjonen ved vindkraftverkene økt fra ca. 1 TWh i 2005 til 2 TWh i 2014 (+100 pst.), i Sverige har vindkraften økt fra knapt 2 TWh i 2005 til over 10 TWh i 2012 (+500 pst.). Dette er en enkel illustrasjon av hva som skjer når det lages et forutsigbart og stabilt virkemiddel kontra et uforutsigbart virkemiddel. Kostnaden for vindkraften er om lag den samme, kraftprisen er den samme, vinden er den samme og den politiske målsettingen om utbygging er den samme. Men i det usikre systemet som ble endret fra år til år økte produksjonen med 100 pst., mens stabile rammebetingelser gav en økning på 500 pst.

Forslagsstillerne mener dette viser behovet for gode, stabile og forutsigbare rammebetingelser.

Styrking av klima- og teknologifondet (ENOVA)

Under klimaforliket fra 2012, støttet av de rød-grønne regjeringspartiene sammen med Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti, ble det vedtatt at klima- og teknologifondet skulle forseres ytterligere. Fondet har vært og vil være et viktig virkemiddel for å støtte opp under både mindre og større klimateknologipro-

sjekter. Det har blant annet bidratt til økt forutsigbarhet for bedrifter som satser på klimavennlige teknologiløsninger. Fondet kan derfor være et viktig virkemiddel for å fremskyve en mer klimavennlig retning innenfor blant annet tungindustrien.

Klimaforliket var en milepæl i sin tid, men i tråd med punktet i samarbeidsavtalen mellom Høyre, Venstre, Kristelig Folkeparti og Fremskrittspartiet skal dette forliket styrkes. utfordringene knyttet til de globale klimaendringene øker fortsatt, og dermed må satsingen på klimavennlige løsninger styrkes ytterligere. For å sikre en høyest mulig forutsigbarhet for industrien bør avkastningen til klimateknologifondet settes til fire pst., i stedet for å legge renten på statsobligasjoner på avsetningstidspunktet til grunn. Fondets innretning bør også vurderes, for å sikre at de gode prosjektene som fortjener støtte, får det.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

forslag:

1. Stortinget ber regjeringen legge frem en stortingsmelding om industriens rammevilkår.
2. Stortinget ber regjeringen sette avkastningen til klimateknologifondet til fire pst., samt vurdere innretningen av fondet og eventuelt justere den.

11. november 2014

